

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Гіржева О.М.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
Державного біотехнологічного університету
м. Харків, Україна*

Цифровізація стрімко увійшла в наше життя і далі продовжує нарощувати темпи свого розвитку. Безліч елементів нашого життя поступово набувають цифрового характеру. Освіта і наука у цьому тренді одночасно задавали тон (пояснювали, як і навіщо) та відставали (важко впроваджували цифрові технології у зв'язку з недостатнім фінансуванням). Однак спочатку пандемія, викликана COVID-19, а тепер військові дії на території нашої країни внесли жорсткі корективи в освітні процеси, зробивши їх цифровізацію невід'ємним та обов'язковим елементом. У зв'язку з цим актуальним, на нашу думку, є науковий аналіз процесів та тенденцій розвитку вищої освіти в умовах цифровізації, спрямований на розуміння необхідності та можливостей цифровізації в даній сфері.

На нашу думку, цифровізація в освіті є одночасно застосування цифрових освітніх технологій (як інструмент) та навчання цифровим знанням, навичкам та вмінням (як результат).

Цифрові технології – унікальний механізм різностороннього розвитку сучасних закладів вищої освіти. Створюються можливості для швидкого обміну досвідом та знаннями, адаптації електронного навчання, розвитку цифрових бібліотек та цифрових кампусів, а коло людей, які отримали унікальну інформацію, яка раніше була доступна лише вузькому колу експертів та вчених, значно розширюється.

Завдяки цифровим технологіям ми можемо з упевненістю говорити про глобалізацію наукового світу та активний розвиток академічної мобільності. Звичайно, в умовах безпрецедентної модернізації університети змушені адаптуватися, щоб зберегти свої унікальні якості та конкурентні переваги, правильно вибудувати свою стратегію розвитку, напрями експертного розвитку та дослідницьку модель. В непростих умовах сьогодення перед ЗВО стоїть завдання підготувати студентів та підтримувати викладачів у розвитку творчих здібностей в електронному середовищі.

Особливості цифрової трансформації вивчають багато науковців як за кордоном, так і в Україні. Зокрема цю проблему досліджують В. Биков, С. Карплюк, С. Литвинова, О. Мельник, О. Соснін, П. Самуельсон, О. Співаковський, О. Спінін та ін. На основі їхніх праць можна зробити висновок, що удосконалення, впровадження і розвиток сучасних цифрових технологій та їхнє широке застосування істотно впливають як на характер наукових досліджень, так і на освіту загалом [1, с. 117].

Говорячи про цифровізацію вищої освіти, ми маємо на увазі три аспекти застосування цифрових технологій в університеті: навчання за допомогою цифрових технологій; використання цифрових технологій в управлінні людською освітою; навчання цифровим технологіям у професійних цілях.

Сучасна освіта – світ, що динамічно розвивається, де немає часу для розвитку техніки і науки, а також для суспільства в цілому. Зосередження уваги на культурних та наукових моделях, моделях поведінки та прийняття рішень не забезпечує адекватної підготовки експертів у сучасному світі: освіта, заснована лише на минулому, не може підготувати людину до майбутнього. Крім того, надмірне захоплення технологіями стандартизації, уніфікації та навчального процесу призводить до формування фахівця-експерта, який використовує стандартний обсяг інформації, набір програм, теоретичних методів. Такий фахівець упорається зі стандартними завданнями, але зіткнеться з труднощами при вирішенні нових завдань динамічного життя, які потребують творчого та нестандартного підходу.

Методологічні вимоги «знати», «вміти», «володіти» можна вважати не зовсім сучасними, оскільки вони сприяли формуванню технологій навчання, спрямованих на передачу відомих знань, навичок та умінь. Такий підхід до навчального процесу перешкоджає розвитку творчого потенціалу здобувача вищої освіти, перешкоджає розвитку особистісної позиції. З урахуванням вимог сьогодення, можна стверджувати про більш актуальні на зараз вимоги до системи освіти:

- навчання фахівця, що творчо підходить до вирішення проблемної ситуації, готового розробляти нові моделі і методи вирішення актуальних проблем;
- формування особистісних якостей майбутнього фахівця (відповідальність, толерантність, комунікабельність, творчий підхід до вирішення поставлених завдань, уміння працювати у творчому колективі, креативність);
- розвиток уміння шукати, аналізувати та самостійно систематизувати первинні дані, а потім перетворювати їх на інформацію та знання.

Ми живемо у складний, але в той же час і цікавий час, коли висока концентрація нових цифрових технологій постійно розвивається і все більше заповнює наше життя. Ці технології, як ми бачимо в наших реаліях, вже впливають на діяльність закладів вищої освіти. Але університети, як показує практика, потребують значних змін, щоб скористатися перевагами цифровізації та надати більше можливостей для абітурієнтів, здобувачів вищої освіти та партнерів.

Отже, сучасні цифрові технології надають нові інструменти для розвитку ЗВО та інших навчальних закладів по всьому світу. Цифровізація надає можливості для обміну досвідом і знаннями, дозволяючи людям дізнаватися більше та приймати більш об'єктивні рішення у своєму повсякденному житті.

Список використаних джерел:

1. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Т.А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю.М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.